

NEPRECENLJIV ZAKLAD IN DEDIŠČINA

PROF. AVGUŠTIN VIVOD

(Misli veleposlanika RS ob praznovanju
16. obletnice Dneva samostojnosti in
enotnosti)

Slovenski narod, praznuje 26. decembra obletnico referendumu, ko smo z združenimi močmi in glasovi vseh Slovencev doma in po svetu povedali jasno in zavezujočo besedo, da hočemo svojo samostojno državo.

Vsem drugim narodom in državam po svetu smo razglasili leta 1990, da hočemo živeti samostojno, da hočemo sprejeti svojo usodo v lastne roke in pisati svojo zgodovino po slovensko in to v deželi pod Triglavom kjer smo doma, kjer so naše korenine in korenine naših prednikov.

Ko se spominjamo nazaj na leto 1990 ne moremo mimo zavesti, ki nas je takrat vse obdajala. Občutek in dejstvo enotnosti in soodgovornosti za skupno dobro, za nas in za naše potomce. Ko smo bili enotni in ni bilo med nami ne „enih“ ne „drugih“, ne „naših“ ne „vaših“. Samo Slovenci!

In to ostaja kot neprecenljiv zaklad in dediščina za prihodnje rodove, povezan z spoštljivim spominom do vseh slovenskih rodoljubov od visokih Alp do Prekmurja, od Koronke do Primorja, preko poljan in gričev do Jadranskega morja.

Republika Slovenija izraža hvaležnost vsem Slovenkam in Slovincem ter argentinskim prijateljem, ki so na en ali drug način pripomogli, da se je uresničil sen naših staršev, dedov in pradedov. Sen po samostojni in neodvisni Sloveniji.

Misel nas popelje od Krsta pri Savici do Dume. V zgodovini izstopajo prvi slovenski rokopisi in kulturni velikani med drugimi kot Trubar, Dalmatin, Prešeren, Slomšek, Gregorčič, Cankar in Zupančič, Grozde, Kunčič in Debeljak.

Slovenija je danes enakovredna država v svetovnem zboru mednarodnih organizacij. Ponosni smo na dosežke v tem kratkem, zgodovinskem in neponovljivem času.

Kakor danes piše Die Presse „Slovenija bo postala od 1. januarja 2007 prva bivša komunistična država, ki bo sprejela evro in poslala svojo valuto tolar, ki jo uporablja od svoje neodvisnosti leta 1991, v zgodovinske knjige. Gospodarsko sta Slovenija in Češka povprečno bolj razviti od Grčije in Portugalske in njihova gospodarska rast je večja kot nemška. Slovenija bo imela od 1. januarja 2007 naprej stalno mesto med enakopravnimi guvernerji Evropske Centralne Banke. Slovenija bo predsedovala Evropsko Unijo leta 2008“.

Danes lahko pokončno gledamo bodočim izzivom v obraz. Imamo težave, na marsikaterem področju, veliko dela pa čaka vse Slovence. Odgovornost je naša in nas vseh, kjerkoli živimo in delamo.

Ko pa gledamo kaj je bilo v kratkem času že doseženega si pogumno stavimo nove cilje, obnovimo zavezo za „vrednote in krila“ in si sežemo v roke, saj skupaj zmoremo več!

NAJ ŽIVI SAMOSTOJNA SLOVENIJA!

Proslava samostojnosti in enotnosti

Različni dogodki zaznamujejo življenje nekega naroda. Na poti Slovenije do sedanjega stanja državnosti, je bil gotovo eden temeljnih mejnikov plebiscit, ki je 26. decembra 1990 prepričljivo potrdil, da hočemo Slovenci živeti

Dinko Bertonec

kot prost in suveren narod. Naslednja odločilna gesta pa je bil oklic slovenske države, 26. junija 1991.

Med nami v Argentini leto za letom z vsem navdušenjem praznujemo po Domovih in v naših polah Dan državnosti. Nekoliko pa je ostal v ozadju spomin na Dan samostojnosti in enotnosti. Zato je pozitivno in prijetno odjeknilo, da je veleposlanstvo Republike Slovenije v Buenos Airesu povabilo naše javne delavce in izstopajoče slovenske osebnosti v Argentini na srečanje v rezidenci veleposlanika, da se dostojno proslavi ta narodni praznik.

Srečanje je potekalo v večernih urah v četrtek 21. decembra. Prisotni so bili tudi častni konzuli, iz Buenos Airesa g. Herman Zupan, iz Entre Rios g. Carlos Cesar Bizia in iz Bariloch dr. Robert Eiletz. Malo čez 19.30 je na zbrane

Tine Debeljak

naslovil pozdravne besede veleposlanik prof. Avguštin Vivod. Petje slovenske himne je vse zbrane pripravilo na navdušujoč govor veleposlanika, ki ga prinašamo na uvodnem mestu.

Veleposlanik Vivod je nato napovedal podelitev posebnih priznanj Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu nekaterim članom slovenske skupnosti v Argentini. To je bilo „Priznanje in zahvala za dosedanje delo v slovenski skupnosti, za ohranjanje slovenske narodne identitete in za prispevek k prepoznavnosti Slovenije v Argentini.“ V nadaljnjem navajamo imena prejemnikov tega priznanja in utemeljitve, ki jih je bral sekretar na veleposlanstvu, Igor Šef, medtem ko je odličja izročal veleposlanik prof. Vivod ob spremstvu soproge ge. Marjane Hribar, med navdušenim ploskanju vseh navzočih.

Arh. Marijan Eiletz

Dinko Bertonec, slovenski vrhunski alpinist-andinist in učitelj smučanja iz Bariloch. Gre za prvega Slovence, ki se udeležil himalajske odprave, ter skupaj z Janezom Flerejem za prva Slovence, ki sta se povzpela na Tronador.

Tine Debeljak, slovenski pesnik, pisatelj, učitelj, kulturni delavec, urednik in publicist. Tine Debeljak je med drugimi od leta 1984 in do nedavnega urednik tednika Svobodna Slovenija in ustvarjalni član Slovenske kulturne ak-

cije. Objavil je dve pesniški zbirki Homo viator (1965) in Prsti časa (1986). Kot eden izmed najvidnejših članov slovenske skupnosti, je svoje znanje in izkušnje zmeraj pripravljen deliti z drugimi in vsem zmeraj in povsod na razpolago.

Arh. Marijan Eiletz, slovenski arhitekt in pisatelj, nekdanji predsednik Slovenske kulturne akcije, urednik slovenske publikacije Meddobje in Glasu SKA. Kot arhitekt je med drugim zasnoval stavbo Slomškovega doma in osrednjo slovensko cerkev v okviru Slovenske hiše v Buenos Airesu.

Ga. Lučka Kralj Jerman. Lučka Kralj Jerman je začela z učenjem glasbe pri 6

Ga. Lučka Kralj Jerman

letih, doprinesla petje v Buenos Airesu in v Barilochah ustanovila v polji Woodville pevski zbor, ki se je kasneje razvil v današnji Zbor otrok in mladostnikov iz Bariloch.

Ciril Kren, eden izmed najstarejših slovenskih komponistov v Buenos Airesu. Ciril Kren je vodil posvetne in cerkvene slovenske in argentinske zборе, obenem pa se udeleževal na društveno-prosvetnem področju med slovenskimi izseljenci. Prav z njim so bila v Argentini predstavljena instrumentalna dela velikih slovenskih skladateljev (Škerjanca, Bravničarja in Kozine), s čimer je ogromno prispeval k prepoznavnosti slovenske glasbene umetnosti in slovenske kulture v Argentini.

Tone Oblak, slovenski scenograf in umetnik ter avtor številnih skulptur in drugih umetnin v lesu, marmorju in na

Ciril Kren

platnu. V našem domu v San Justu je veliko časa namenjal prav mladim generacijam, s čimer je mladino navduševal, jo spodbujal k delu in ustvarjalnosti. G. Tone Oblak že več kot 50 let s svojo kreativnostjo in globokim umetniškim čutom sodeluje na pravzaprav vsaki odrski prireditvi v našem domu in slovenskih osrednjih prireditvah nasploh.

G. Janez Petek C.M., prvi predstojnik družbene postojanke slovenskih lazaristov v Slovenski vasi in vikar vikarije Marije Kraljice, ki je bila ustanovljena pred 50 leti. Gospod Petek je bil prav gotovo skupaj z duhovnikom Ladislavom Lenčkom in Francem Sodjo duma vsemu kar je v Lanusu bilo ustvarjenega, čemur je botrovalo predvsem njegovo navdušenje in zagnanost do dela. Naj omenimo zgolj vrtec (1963), osnovno šolo (1964), gimnazijo (1968) in športno-rekreativni center za družine in mladino. Pod njegovim vodstvom je bilo zgrajeno tudi Baragovo misijonirne.

Inž. Peter Skvarča. Trenutno deluje kot vodja glaciološkega oddelka argentinskega Inštituta za antarktične študije. Njegovo znanstveno-raziskovalno delo obsega

G. Janez Petek CM

več kot 30 znanstvenih odprav na območju Antarktike in Patagonije. G. Peter Skvarča upravičeno velja za enega največjih svetovnih poznavalcev Patagonije, raziskovalcev Južnih Andov in znanstvenika glaciologa na svetu.

Dr. Darko Šušteršič. G. Šušteršič je na Filozofski fakulteti Univerze v Buenos Airesu danes dejaven univerzitetni profesor umetnostne zgodovine. Je tudi

Tone Oblak

direktor za magistrski študij na Fakulteti za umetnost v provinci Misiones v mestu Obera in dolgoletni ustvarjalni član Slovenske kulturne akcije.

Vsi nagrajenci so se, skupaj z veleposlanikom in prisotnimi častnimi konzuli nato fotografirali, nakar je povzel besedo arh. Jure Vombergar. Kot je bilo napovedano že v vabilih, je s tem dnevom veleposlanstvo pričelo novo vrsto razstav slovenskih umetnikov v Argentini

Inž. Peter Skvarča

prav v prostorih rezidence. Ta prva je bila posvečena že pokojni Bari Remec. Po stenah in na ogled prisotnih je bilo razobeženih 15 njenih del. Arh. Vombergar je v kratkih besedah predstavil lik te naše vrhunske umetnice.

Nato se je razvil neformalni del srečanja, ko so predstavniki naše slovenske skupnosti v Argentini v prijetnem

Dr. Darko Šušteršič

pogovoru in ob pijači in prigrizku lahko izmenjavali mnenja o poteku dogodka in sploh o življenju in delovanju naših organizacij, v hvaležnem spominu na dan, ko je narod plebiscitno izpovedal, da hoče uresničiti svoj tisočletni sen.

Nagrajenci in častni konzuli z g. veleposlanikom

Kaj je Sloveniji prinesel 1. januar

Največja novost, ki smo jo Slovenci dobili z novim letom, je vsekakor naša nova valuta evro. Slovenija je opolnoči 31. decembra kot prva od desetih držav, ki so postale članice EU 1. maja 2004, vstopila v območje evra. Evro je tako postal slovenska nacionalna valuta. Kljub temu bodo lahko potrošniki do 14. januarja še vedno plačevali s tolarji, potem pa se bo obdobje dvojnega gotovinskega obtoka končalo. Cene izdelkov in storitev bodo sicer v evrih in tolarjih sicer označene še do konca junija letos, pri čemer bo evro označen kot vodilna valuta.

Prvi dan z evrom prebivalcem Slovenije v vsakodnevnem življenju očitno ni povzročalo težav. Poslovanje v avtobusnem in železniškem prometu je potekalo brez motenj, podobno je veljalo za redke trgovine, ki so bile 1. januarja odprte, ter gostinsko-turistične obrate. Stranke večinoma plačujejo v tolarjih, prodajalci pa jim morajo vračati evrsko gotovino. Na bencinskih črpalkah in cestninskih postajah so prehod uspešno izvedli že takoj po polnoči.

S prvim januarjem je začel veljati novi zakon o financiranju občin, ki ga je državni zbor sprejel 17. novembra. Spremembe dosedanjega načina finan-

ciranja naj bi po zagotovilih ministra za lokalno samoupravo in regionalni razvoj Ivana Žagarja zagotovile večjo enakopravnost med občinami, a so bili do zakona kljub temu v vseh fazah obravnave v opoziciji kritični. Prepričani so, da zakon slabi finančno samostojnost občin, nekatere med njimi, predvsem slovenska prestolnica, pa izgubljajo del sredstev.

Zaradi postopne uveljavitve reforme pokojninskega in invalidskega zavarovanja se vsako leto upotevajo drugačni pogoji za pridobitev in odmero pravic. V letu 2007 bodo denimo spremenjene pogoje za uveljavljanje pravice do starostne pokojnine občutili predvsem ženske, saj bodo morale v primerjavi z letomjim

letom pred upokojitvijo delati tri mesece dlje. V letu 2007 pa bo manjkajočo pokojninsko dobo mogoče dopolniti tudi z dodatno dobo, ki lahko obsega čas študija, služenja vojaškega roka ali iskanja zaposlitve.

V Ljubljani je začel veljati nov parkirni režim in v večini primerov tudi nekoliko višje cene parkiranja, kar so ljubljanski mestni svetniki sprejeli na izredni seji 18. decembra. Po besedah župana Zorana Jankoviča želijo z novim parkirnim režimom predvsem razbremeniti mestno središče in ljudi usmeriti na P + R parkirišče na Dolgem mostu, kjer bodo vozniki za celodnevno parkiranje plačali en evro, za to pa bodo dobili še dva žetona za mestni avtobus.

Leto 2007, ko bo minilo 50 let od smrti Jožeta Plečnika (1872-1957), je država razglasila za Plečnikovo leto. V spomin na velikega arhitekta, ki je s svojimi deli zaznamoval tri evropske prestolnice - Dunaj, Prago in Ljubljano, bo Arhitekturni muzej Ljubljana pripravil več dogodkov, s katerimi bo javnosti predstavil mojstrovino življenja in delo, Jože Plečnik pa bo tudi ena od osebnosti, s katerimi se bo Slovenija predstavila ob predsedovanju EU.

Prioriteta v novem letu gospodarski razvoj

„V letu, ki mineva, je Slovenija naredila velik korak naprej in si utrdila mesto v družini razvitih evropskih narodov“, je v novoletni poslanici zapisal predsednik vlade Janez Janša. Predsednik državnega zbora France Cukjati pa je v novoletni poslanici zapisal, da državni zbor skrbi za taka pravila, na podlagi katerih si bo vsak izmed nas lahko ustvaril mirno in srečno življenje.

Po mnenju Janše imamo dobre rezultate in dobre obete za prihodnost. „Prav zato ostaja skrb za gospodarski razvoj ena naših glavnih prioriteta tudi v prihodnjem letu,“ je v poslanici državljanom zapisal predsednik vlade.

Slovensko gospodarstvo je letos doseglo eno najvišjih rasti doslej, imamo najnižjo brezposelnost v zgodovini države in ukročeno inflacijo. Slovenija je kot prva med novimi članicami Evropske unije v celoti pripravljena na prevzem skupne evropske valute. Rezultate zdravega, uspešnega gospodarstva bo čutil vsako izmed nas v obliki novih zaposlitvenih priložnosti, višjih plač, pokojnin in penzij - ter v primeru stiske tudi višjih socialnih pomoči.

„Da bo lahko naša domovina še naprej in še bolj uspešno napredovala, bomo morali vsi skupaj, bolj kot doslej, zaupati drug drugemu. Konfliktno obujanje travm preteklosti in sprožanje vedno novih sporov ne vodi nikamor.“ Gotovo je želja vsakogar izmed nas živeti v družbi, kjer vladajo sožitje, medsebojno razumevanje in zaupanje. Vsi smo poklicani, da gradimo okolje, ki ščiti pravice vsakega človeka. Družbo, v kateri se med seboj znano pogovarjati. Prostor blaginje, v katerem se bo vsak počutil spoštovanega in varnega, v svoji poslanici še piše Janša.

Izvolili ste nas v državni zbor, da kot zakonodajna veja oblasti skrbimo za taka pravila skupnega življenja, na podlagi katerih si bo vsak izmed nas lahko ustvaril mirno in srečno življenje, je v novoletni poslanici zapisal predsednik državnega zbora France Cukjati. „Čutimo se zavezane vašim pričakovanjem in zavedamo se, da sta gospodarska rast in makroekonomski uspehi le prvi korak k večji zaposlenosti, boljšim plačam in bolj učinkoviti zdravstveni in socialni službi.“

Zakoni, ki se rojevajo v dinamičnih parlamentarnih razpravah, so lahko še tako idealni, a nič ne koristijo, če jih ne prenesemo v življenje in jih ne napolnimo s toplino medčloveškega razumevanja. „Zato si še kako želim, da bi se v letu 2007 prav vsi, vse politične stranke, vsi delodajalci in sindikati, vsa civilna družba in vsi državljani zavedali stare modrosti, da je vsak lahko srečen le, če so srečni tudi drugi okrog njega. Z državo Slovenijo smo torej lahko zadovoljni le, če so z njo zadovoljni vsi državljani in državljanke,“ je poslanico sklenil Cukjati.

Sodišče proti Haiderju

Odločitev avstrijskega ustavnega sodišča, da je namestitev dodatnih manjših tablic namesto dvojezičnih krajevnih tabel protizakonito, so pozdravili tako v socialdemokratski stranki (SPO) kot pri Zelenih in Narodnem svetu koronkih Slovencev (NSKS).

Obenem so pozvali tudi k ministerski obtožbi zoper deželnega glavarja avstrijske Koronke Joerga Haiderja. Ta odločitev ustavnega sodišča ne komentiral, njegov tiskovni predstavnik Stefan Petzner pa jo je označil za „vnovično napačno odločitev“.

NSKS je v izjavi za javnost pozdravil odločitev ustavnega sodišča in poudaril, da je treba z objavo odločbe ustavnega sodišča „tako namestiti zakonite dvojezične krajevne table,“ saj obstoječe enojezične niso več veljavne.

Obenem je NSKS opozoril, da je koronki deželni glavar Haider ponudil avstrijskemu predsedniku Heinzu Fischerju svoj odstop, če bi mu bilo pri vprašanju krajevnih tabel mogoče dokazati kršenje prava. „Za NSKS je ta trenutek sedaj napočil, kršenje zakona je ugotovilo najvišje sodišče“, so zapisali v izjavi za javnost.

Po oceni referenta za pravna vprašanja pri SPO Hannesa Jarolima je bila odločitev ustavnega sodišča „tako zadovoljiva kot predvidljiva“. Ustavno sodišče je jasno ugotovilo, da „vsakrno nadaljnje zavlačevanje pri postavitvi dvojezičnih krajevnih tabel ministrske obtožbe proti Haiderju ne le opra-

vičuje, temveč je obtožba zaradi tega celo obvezna“. V Avstriji so namreč deželni glavarji na ravni ministrov in se v primeru jasnega kršenja obveznosti proti njim lahko uvede t.i. ministrska obtožba. Po Jarolimovi oceni bi bila zoper Haiderja mogoča tudi kazenska obtožba zaradi zlorabe uradnega položaja.

Haider sicer takoj ni dal nobene izjave. O tem vprašanju pa bo skupaj z deželnim referentom za promet Gerhardom Doerflerjem spregovoril v petek na tiskovni konferenci. Po besedah Haiderjevega tiskovnega predstavnika Petznerja pa odločitev ustavnega sodišča „vsebinsko ni korektna,“ zaradi česar jo bo treba razveljaviti. Šlo naj bi tudi za odločitev proti deželi avstrijski Koronki, „kakrme ustavno sodišče sprejema že leta“. Haiderjevo Zavezništvo za prihodnost Avstrije (BZO) je zato obdržalo svojo usmeritev v vprašanju dvojezičnih krajevnih tabel, je zagotovil Petzner.

Predsednik avstrijskega ustavnega sodišča Karl Korinek pa je sporočil, da je namestitev dodatnih manjših tablic s slovenskim imenom kraja namesto dvojezičnih krajevnih tabel protizakonito. To različico je lani namreč uvedel Haider, da bi se izognil postavitvi novih dvojezičnih krajevnih tabel v Pliberku in Drveni vasi, kot je to zahtevalo ustavno sodišče. Obenem je tedaj napovedal, da bodo v prihodnje na avstrijskem Koronkem zamenjali vse obstoječe dvojezične krajevne table z enojezičnimi, ki jim bodo pripeli manjše slovenske tablice.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

TONA MIZERIT

Končno smo stopili v volilno leto. To povzroča več skrbi kot veselja, vsekakor pa mnogo pričakovanj. Ohranimo upanje, da se bo vse razvijalo na boljše.

Nejasnosti ob koncu. Leto, ki je že za nami, je bilo značilno tudi zato, ker je vlada obnovila postopke proti članom oboroženih sil, ki so obtoženi kršenja človekovih pravic za časa protigverilske vojne. To je pripeljalo do zapletenega dogodka, ko je bil pogrešan (ugrabljen) Julio López, najbolj znana priča v enem izmed postopkov. O njem že tri mesece ni vesti. Zadnje dni decembra pa je na isti način izginil Luis Gerez, ki je pričal v parlamentarnem postopku, po katerem Luis Patti ni mogel zasesti poslanskega mesta, za katerega je bil polnopravno izvoljen. To je povzročilo zelo napeto ozračje v vladi. Predsednik Kirchner se je odločil, da po radiju in televiziji nagovori prebivalstvo. Nekaj ur za tem se je Gerez pojavil, kljub nekaterim znakom mučenja cel in zdrav. Do tukaj beleženje dejstev. Ob vladni in uradni evforiji spricho Gerezovega pojava, pa so tako Patti sam, kot ostala politična opozicija, kazali na senčne strani dogodka. Vedno glasnejša je postajala zahteva, da naj se pojasni ne le kdo naj bi ga ugrabil, temveč, kako so se dogodki razvijali, kako je bil ugrabljen in tudi kako je bil izpuščen. Na tiskovni konferenci, na kateri pravzaprav ni odgovarjal na vprašanja, je bil poln hvale vladi — a nič več. Tako daleč je zadeva šla, da se je začel pojavljati sum (Patti je to javno izrazil), da gre v vsem le za gledališko uprizoritev, ki je ob koncu leta izzvenela v prid in kot hvalospjev vladi. Dokončne jasne besede o vsem tem pa še čakamo.

Tudi čez dolgih pet let ... se ne bova videla spet. Tako bi lahko peli tisti, ki so ob krizi leta 2001 imeli naložene dolarske prihranke v bankah, in so jim za to dali le argentinske pese. Zgodba je poznana: takrat je bila valuta 1=1, po politično-gospodarski krizi pa je razmerje skočilo na 3=1 v prid dolarja. „Kdor je naložil dolarje, bo dobil dolarje“, je obljubljal tedanji nadomestni predsednik Duhalde, ko je nastopil. A stvarnost je narekovala drugačne poteze. Beseda „pesifikacija“ je dobila domovinsko pravico. Z njo so se okoristili tisti, ki so se zadolžili v dolarjih, in pa banke, ki so ob krizi posla- le v inozemstvo 24.000 milijonov dolarjev. Pred kocem leta, pet let po izbruhu, je vrhovno sodišče potrdilo veljavnost pesifikacije, ki se z aktualizacijo sicer približa današnji vrednosti dolarja. A dejansko se

morajo tisti, ki so imeli naložene dolarje, za lepe zelene bankovce obrisati pod nosom. Vrhovno sodišče se je odpovedalo dosledni zakonski interpretaciji v prid „javnega blag-ra“.

Volilno leto. Omenili smo že, da se začenja leto splošnih volitev. Zamenjali (ali potrdili) bomo predsednika, guvernerje, župane, tretjino senata, polovico poslanske zbornice, provincijske parlamente, občinske svete, itd. A ne bo vse čakalo na mesec oktober. Po vetru volilnih priložnosti marsikateri guverner suka svoj plač. Tako bodo v provinci Catamarca že marca krajevne volitve. In od tam naprej vsaj v polovici ostalih volilnih okrožij. Predsedniške in volitve v državni parlament so izvzete, ker bodo po vsej državi tretjo nedeljo v oktobru. Samo to je napredek v primerjavi z žalostno preteklostjo. V vsem ostalem so se izjalovile želje in zahteve naroda, ki je v prehodu iz 2001 na 2002 rotil in zahteval „naj vsi izginejo“.

In kandidati? Pravzaprav najbolj skrbi, kdo bo kandidiral za predsedniško mesto. Izrekli se še nista ne vlada niti opozicija. Le gospa Elisa Carrió je že napovedala svojo kandidaturo. Na vladni strani vse bolj kaže, da bo kandidirala dosedanja senatorka gospa prva dama Kristina Kirchner. In sedanji predsednik? To je tisto vprašanje, ki najbolj skrbi. Kar nekateri opazovalec po tistem govori, da se bo v naslednji dobi posvetil organiziranju svoje lastne stranke. Potem, ko je propadla ideja „transverzalnosti“ in se je moral opreti na peronistično strukturo, naj bi izbral nadaljnja tri leta, da izvede politično presnovo „po lastni podobi“. To naj bi bilo gibanje, v smislu „tretjega zgodovinskega gibanja“ o katerem smo že večkrat pisali. Vanj bi vključil naklonjeni mu peronizem, del levega radikalizma, ki ga že sedaj podpira, provladne socialiste (večina socializma se mu še ne udinja), in pa predvsem močne provincijske stranke, ki predstavljajo tretjo politično silo v državi. S tem naj bi zagotovil novo večino, ki naj bi vladala državi še dolgo, dolgo let. Smisel te povezave naj bi bila tudi v bolj gotovem parlamentarnem predstavitvu. Grenak požirek ob koncu leta namreč je bil, da vlada ni mogla prodreti z vsemi zakonskimi osnutki. Kljub temu, da ima lastno večino v obeh zbornicah, je propadlo zadnje zasedanje v letu, ker je opozicija zapustila zbornico, vladnih poslancev je pa toliko manjkalo, da ni bilo možno izpeljati zasedanja.

SLOVENC V ARGENTINI

CARAPACHAY

Praznovanje ob koncu leta

Čeprav je bil pust, deževen dan, smo se v domu v Carapachayu zbrali v nedeljo 17. decembra, da skupaj proslavimo konec leta. Najprej smo imeli sv. mašo. Po njej smo se pomaknili v dvorano, kjer smo si na velikem ekranu ogledali koncert kvinteta Smrtnik. Sledilo je

okusno kosilo s sladoledom, med katerim smo imeli priložnost gledati film „Božič s Čuki“.

Zatem smo imeli glasbeno tombolo in to tako, da smo namesto pevilk klicali pesmi, na kaseti smo poslušali odlomke in smo črtali tiste katere naslovi so bili napisani na tablicah. Prvi dobiček je zadel Sandi Žnidar, drugega pa Lučka Pirc; oba sta bila dar Doma (dvd Slovenije, cd plošče, sladkarije, ženska in moška parfumerija, igre za otroke, itd). Ostale dobitke (bilo jih je čez 40) so pa ljudje sami prinesli. Bilo je lučno, zabavali smo se, peli in se kar precej nasmejali.

Sledil je nastop folklorne skupine Maribor ki je hotela predstaviti nove člane. ki so se kar hitro naučili plesat. Ob božičnih mislih in gledanju slik raznih jaslic na ekranu ter božični glasbi, smo zaključili popoldan, v veselem pričakovanju božiča in z željo, da bi se naša karapačajska družina spet kmalu zbrala v domu.

Marjana Pirc

SDO/ SFZ

Predbožična ura molitve

V soboto, 23. decembra ob 21. uri se je na pobudo Centralnega odbora vrnila ura molitve. Pobožnosti se je udeležilo mnogo članov mladinskih organizacij.

Molitvena ura se je pričela skoraj ob napovedani uri. Sprva je spregovoril g. Franci Cukjati, ki je poudaril važnost duhovne priprave na Božič. Izrazil je željo, da bi se v prihodnje vedno prirejalo podobne molitvene ure.

Sledilo je branje kratkih odlomkov svetega pisma. Ti so obsegali angelovo čtenje, Magnifikat in obisk revnih pastirjev novorojenemu Zveličarju. Vsak prebrani odlomek je spremljala misel in molitev Zdrave Marije.

Med raznimi odlomki, se je vrstilo petje božičnih pesmi, katere je na orglah spremljal Pavel Mehle. Prižigali smo tudi majhne sveče ob jaslicah. Vzporedno z razmišljanjem, so se predvajale razne slike s prizori prebranih odlomkov sv. Pisma.

Po končanem razmišljanju in molitvi se je vsakdo razšel na svoj dom, obogat s prejetimi milostmi.

JR

MENDOZA

Sklepna prireditev πolskega tečaja

V nedeljo 17. decembra po sv. maši je osnovnoπolski tečaj sv. Cirila in Metoda priredil svojo vsakoletno sklepno prireditev. Najprej je voditeljica Lenčka Božnar spregovorila nekaj besed o poteku letošnjega delovanja. Tudi je bodrila stare, stare in sorodnike, da pomagajo otrokom z vadbo slovenskega jezika. Zahvalila se je vsem, ki so na katerokoli način pomagali pri tako važnem poslanstvu.

Nato so pa učenci in visokopolci nastopili z igro v dveh dejanjih Tinček med žuželkami. Ta odrska predstava ima vzgojni namen in se poslužuje zdrave fantazije, da poudari važnost splošnega vseh vrst živali, tudi najmanjših. Glavni junak je mali Tinček, ki bi rad postal čarovnik. Zaradi nerodnosti ga duh kaznuje ter zmanjša njegovo postavo na velikost raznih žuželk. Tako pride v stik z čmrljem, pajkom, pikapolončkom in njegovo mamo, z muho Pobrečuljo ter čebelo. Spozna, da živali bolj splošujejo otroke, kot otroci živali, saj je Tinček včasih sam delal veliko vragolij živalicam, med katerimi je bil tudi očka pikapolončka, katerega je nekoč spravil v πkatli-

co in tako povzročil veliko bolest sinu ter mami pikapolonci. Za vse to se zelo kesala in trdno sklene, da ne bo nikoli več mučil živali. Na koncu ga duh oprostí in ga razveže čarovnije.

Glavno vlogo je živahno in sproščeno igral Nikolaj Nemanč; Avgustin Šmon je bil zahteven in strog čarovnik dr. Faust; potastnega duha z ogromnimi očmi in belo figuro je uprizoril Frido Šmon. Žuželke so igrali: čmrlja - Niko Žumer, pajka - Nikolaj Štumberger, pikapolončka - Matjaž Nemanč, muho Pobrečuljo - Marjanca Llanos, čebelo - Zofija Štumberger in mamo pikapolonico - Julieta Artač. Vsi so se navdušeno vživeli v svoje vloge.

Poglavje zase je bilo delo scenografije in kostumov, izvedba potrpežljivih učiteljic in sodelavk Stazi Mlinar Anton, Nežke Bajda Bellandi in Režke Novak Nemanč. Z veliko spretnostjo in fantazijo so oblekli ter naminkali vse nastopajoče. Najbolj posrečeni so bili duh, pajek in oba pikapolončka. Posebno v drugem dejanju je bil oder izredno

lepo okrašen, tako, da ko so se zavese odprle, smo gledalci spontano zaploskali. Režija igre je bila na rami voditeljice Lenčke Božnar, za luči in glasbo je poskrbel Jože Štirn.

Na koncu je bila razdelitev spričeval. Omenjena učiteljice in Boris Bajda, ki je skrbel za glasbo, so pa bili nagrajeni z darili. Gledalci smo se pa z burnim ploskanjem zahvalili za užitek kvalitetnega zaključka πolskega leta.

mb

Pavle Belc - 90 letnik

Čeprav se starostna doba zadnja leta podaljšuje so le redki, tudi med nami, ki dosežejo to starost in to pri polnem zdravju, delu in pri osebni zadovoljstvu. Eden od takih je Pavle Belc, ki tega 6. januarja izpolnjuje 90 let. Živi sam, na svojem domu v Bolognah, vedno pri svojem krojaškem poslu.

Žena mu je umrla pred leti, sin in hčerka sta poročena vendar oba v bližini. Pavle je doma pri Sveti Katerini nad Ljubljano, kraj kjer je bil med zadnjo vojno na nemški strani. Kakor mnogi je moral tudi on za časa vojne zaradi zavednosti prenašati trpljenje. Čudežno se je rešil in odšel v begunstvo.

Pavle Belc je tih, skromen, globoko veren in zaveden Slovenec, v tem pravi, da dobiva moč za ohranitev Slovensko branje je pri njem nepogreljivo.

Carapachajska skupnost mu čestita in želi mnogo zdravih let, iste želje mu izraža tudi Svobodna Slovenija, kateri naročnik je Pavle že od začetka.

Žn.

Predavanja za visokopolce

Tudi v drugi polovici leta smo visokopolci nadaljevali z našimi srečanji. 5. avgusta 2006, je v okviru ciklusa bilo predavanje pod naslovom „Globalizacija in identiteta“. Govoril nam je dr. Marko Kremžar; ki nam je jasno razložil pojav globalizacije in nekatere njene neposredne posledice. Predstavil nam je razne teorije ki razlagajo omenjeni pojav; ter problematiko ohranjanja identitete v sodobnem času. Ob zaključku, je dr. Kremžar poudaril, da je globalizirani svet, svet manjšin, ki pa hkrati usmerja človeka v praktični materializem potrošništva, relativizem in nihilizem.

2. septembra, nam je predaval Martin Šumnik, pod naslovom „Odpri oči: Razmišljanja o etiki in sodobnosti“. Na predavanju nam je razlagal kako dananjše zanikanje resnice in skrajnem nihilizmu, vodi v življenje brez smisla, ki se izkaže v dolgočasju in nejevolji. Zanikanje resnice tudi onemogoča, da bi človek poskusal samega sebe

spoznati v globini. Pomanjkanje zasidranosti v svojo bit se poskusa zakriti s stalnim begom preko iskanja užitkov, ki bi nas raztresli. Hkrati onemogoča navezovanje globokih odnosov med ljudmi, in doseganje prave sreče.

7. oktobra, nam je predaval lic. Franci Markež pod naslovom „Zakaj smo tukaj“. V predavanju nam je podal pregled skozi obdobje slovenske zgodovine od leta 1938 vse do leta 1948. Prebiranje raznih pričevanj bivših komunistov, ki so po letih molka priznali storjene zločine, ter jasna kronologija dogodkov, so nam utrdile v spominu najvažnejše dogodke. Podani dogodki, so nam v opomin glede vzrokov zaradi katerih živimo v Argentini. Te bi morali stalno imeti prisotne, ker tvorijo del naše identitete.

Zadnje predavanje v letu 2006 v okviru ciklusa se je vrnilo 11. novembra. Predaval nam je g. Pavle Novak, pod naslovom, „Svoboda in Odgovornost“. V teku predavanja, nam je z raznimi primeri živo vtisnil v spomin, da je svoboda neločljiva od človeške narave. Razložil nam je, da ima svoboda smisel le v sklopu bližnjega, in kot taka pomeni za svobodno osebo tudi mero odgovornosti. Svoboda se ne izkaže v tem da se postopa le po lastni volji (samovolja); temveč v svobodnem in odgovornem izbiranju z ozirom na dobro bližnjega in lastno dobro.

Slovenski pevski zbor iz Mendoze odlikovan

V ponedeljek, 4. decembra, je bila v Kongresni palači v Buenos Airesu podelitev nagrad „Premio a la Trayectoria honorable de la OFADAC“ (Organización Federada Argentina de Actividades Corales), združenje, ki ga sestavlja sedem pevskih zvez iz πirih provinc. Ob tej priložnosti je dobilo odličje 19 zborovodij, s kategorijo „narodni“, starih nad 65 let, ter 14 pevskih zborov iz osmih provinc in mesta Buenos Aires, ki se posvečajo zborovskemu petju nepretrgoma 50 let ali več. Med odlikovanimi zbori je bil tudi Slovenski pevski zbor iz Mendoze.

Na slovesnosti v Kongresni palači so mendoški slovenski pevski zbor zastopali zborovodja Diego Bosquet ter pevci Anica Grintal Hirschegger, Marjana Šmon Žumer, Rosita Klinec Villareal ter Janez in Jože Štirn. Najstarejši in vedno aktivni član Janez Štirn poje pri zboru že 53 let! Slovesnosti podelitve odličij se je udeležil tudi veleposlanik RS prof. Avgustin Vivod z ženo.

Mendoškemu pevskemu zboru in njegovim požrtvovalnim pevcem naše iskrene čestitke!

PRISTAVA

En, dva, klec ...

Kdor je imel ali ne ima kaj opraviti s folklornimi plesi, je gotovo že ob branju naslova vedel, o čem bodo govorile naslednje vrstice.

Že pred dvema letoma sem se spraševal, zakaj se med nami tako malo govori o delovanju Slovenske folklorne skupine „Pristava“, saj je vendar ena od organizacij, ki imajo veliko zaslug, da smo Slovenci znani in upoštevanji pri drugih narodnostnih skupinah in tudi pri občinskih tajnikih Velikega Buenos Airesa. Eden od razlogov je prav gotovo pomanjkanje propagande v naših občinah. Letos sem namreč zasledil v našem tedniku le trikrat nekaj skupnih vrstic med splošnimi obvestili ter letake po slovenskih središčih, ki so opozarjali na to prireditve. Ko sem to omenil organizatorjem, so mi pojasnili, da tudi s pomnoženimi oglasi ne morejo privabiti več naših rojakov. In porodilo se mi je vprašanje: ali oglasi nimajo več moči ali za naše ljudi folklorni nastopi niso več privlačni?

Pa naj bo razlog prvi ali drugi, dejstvo je, da je bila na veselici le slaba tretjina Slovencev in ne ti so bili večinoma sorodniki plesalcev in bivši člani pristavske skupine. Vsekakor to vzbuja skrb, saj bodo naši tedniki brez oglasov težko obstali, brez slovenske folklorne in tradicije pa bo slovenska identiteta ne hitreje izumrla. Zakaj ta trditve? Na kratko povem, da večina plesalcev tujih skupin, ki vedno nastopajo na mednarodnih festivalih na Pristavi, ne govori več materinega jezika.

Ne bom na dolgo razpravljaj o svojih pogledih na prihodnost naše skupnosti. Prepričan sem, da bi se morali vsi zavedati, da je prav folklorno udejstvovanje tista kulturna dejavnost, ki lahko pritegne naš krog sodelavcev, ne samo tiste, ki ne govorijo in pojejo slovensko, temveč tudi one, ki tega ne znajo več, a kljub temu v sebi ne čutijo pripadnosti slovenskim koreninam. To sem opazil pri tujih plesnih skupinah. Očiten dokaz je tudi clevelandska fol-

klorna skupina „Kres“. Folklor je morda ena redkih vezi, ki ne družijo mlade. Tudi mi smo na prelomnici in bi se morali zavedati, da je vsaka oseba, ki jo odplavi tujina, nenadomestljiva izguba, korak bliže izginotju slovenskega čudeža v Argentini. Tisti, ki delajo z mladino, mi bodo gotovo potrdili, da je lažje dobiti plesalce kot pa pevce ali gledalčke igralce in menim, da se bo ta tendenca le ne stopnjevala.

V teh mislih, ki so me navdajale, ko sem 10. decembra zvečer prisostvoval 17. veselici narodnih plesov, sem začutil največje in najvažnejše sporočilo pristavske folklorne skupine, ki ga ne smemo preslišati, temveč podpreti vsaj z našo prisotnostjo in tudi pohvalo.

Ob 19. uri je stopil na oder Dominik Oblak in najprej v slovenščini pozdravil navzoče rojake, nato pa v kastiljščini vse ostalo občinstvo. Posebne besede je namenil veleposlaniku RS prof. Tinetu Vivodu in prebral pozdravno pismo moronskega župana Sabatelle, v katerem se je zahvalil za povabilo in se opravičil, ker se zaradi predhodno sprejetih obveznosti prireditve žal ni mogel udeležiti.

Z umetnim cvetjem okrašen oder je bil, kot vedno, na tradicionalnem prostoru. Na levi strani ga je krasil kvadrat z logotipom folklorne skupine. V ozadju je bila narisana kamnita stena, na njej pa pritrjene zastave Grčije, Litve in Nemčije. Zraven so brstele korenine nekdanjega ombuja, ob njih pa je stala stojnica v stilu slovenske hišice, ki jo skupina uporablja na raznih festivalih. Na desni je bila scena zaključena z belim pravokotnikom, na katerem sta bili pripeti argentinska in slovenska zastava ter napis „XVII. veselica narodnih plesov“.

Prva točka je bila na skrbi pristavskih plesalcev, ki jih vodi prof. Marcelo Carte. Najprej je nastopila mlajša skupina, ki jo sestavlja osem fantov in deset deklet ter zaplesala prekmurske plesse. Opazili smo velik napredek, zlasti v držji in eleganci.

DRAGI ROJAKI, MALO POTRPITE

Pretekli teden na našem tedniku ni izšel. To dejstvo in pa izredno številno prireditev ob koncu leta je povzročilo, da se je nabralo veliko gradiva, predvsem raznih poročil o dejavnosti v naših voblah, Domovih in organizacijah. Dopisnike, nastopajoče in seveda naročnike prosimo, da malo potrpijo. Vse gradivo bo prišlo na vrsto in namo vreden prostor na straneh Svobodne Slovenije.

Uredništvo

Nato je skupina pristavskih folklornih „veteranov“, pet parov jih je bilo, z resnično dovršenostjo izvedla rajarske plesse. Kot vedno je bil njihov nastop na vrhku. Mlajše smo mogli občudovati tudi kasneje, ko so na petem mestu predstavili neke rezijske plesse.

Kot druga točka so nastopili Litovci. Pod vodstvom Maria Leguizamona je osem parov izvedlo sedem različnih plesov. Pozornost je vzbudila barvita ženska nota, zlasti krone, izdelane iz blaga ter obrabljene s pisanimi trakovi. Videti je bilo, da litovska skupnost ceni folklorno dejavnost, ker jim ni bilo težko izbrati osem parov plesalcev skoraj enake starosti in višine, kar je dajalo njihovi izvedbi ne večjo dovršenost.

Za Litovci so nastopile tri arabske plesalke. Posebnost njihovih plesov je, da očitno nimajo neke prej zasnovane koreografije. Ples vodi ena izmed njih, ostale ji sledijo s tipičnimi tresljaji vsega telesa, posebno bokov. Mislim, da bom najbolj slikovito opisal njihov nastop, če rečem, da bi (z malo več vajami) lahko bile na Pristavi kar tri Shakire.

Nato je prišla na vrsto argentinska skupina iz mesta Ituzaingó, ki jo vodi Carmen Tormo, vzdržuje pa mestna občina. Na tradicionalen način so zaplesali plesa pericón in zambo. Plesse gato, escondido in ranchero pa so s priljubljivi prizori povezali v enoto. Ista skupina osmerih parov je kasneje nastopila s koreografijo prof. Hectorja Aricoja in na razne melodije tanga uprizorila komičen prizor „Edinstvena poroka — in potem?“

Šesto točko je imela na skrbi grška skupina, ki nosi ime „Baletna skupina Eleftheria“. Tistim, ki sledijo folklornim festivalom na Pristavi, je stara znanka, ki ima že nekaj mednarodnih nagrad. Financira jo grška vlada. Bogato vezene narodne note pričajo o tej podpori. Značilnost njihovih plesov je ples v polkrogu, plesalci objemajo sosedova ramena, z nogami pa izvajajo razne težke gibe. Kot vsa kola, pričnejo umirjeno in nato z naraščanjem preidejo v ognjeviti konec.

Zadnji so nastopili Nemci. Otronska skupina šestih deklic in sedmerih dečkov je izvajala njihove tipične koračnice z zastavami ter zaplesala nekaj polk, valčkov in potitev. Na žalost je bila ravno zadnja točka izmed vseh najtebejše.

Po mojem kriteriju — upam, da se z njim strinjajo tudi drugi gledalci — so bile od sodelujočih skupin najbolje litovska, grška in slovenska.

Kot vsako leto je bilo, pri skrbno pripravljenih mizah, dobro poskrbljeno za hrano in pijačo.

Miha Gaser

HODIL PO ZEMLJI SEM NAŠI...

Intermezzo: Sedaj, ko pri opisovanju Slovenije brskam po zemljevidih, turističnih vodičih in različnih knjigah o deželi na sončni strani Alp, sem opazil zanimivost, da skoraj ni krajev, katerih imena bi se začela s črko E.

Nam sem samo:

Erjavci, majhen kraj na zahodnem delu Trnovske planote in **Ermanovec** - 1062 m, vrh in planinska kočna na Ermanovcu, nad Poljansko dolino, blizu vasi Trebija. Sedaj pa nadaljujmo z opisom:

Notranjska IV

Javorniki: Javorniki in Snežnik sta gozdnati in povsem neposeljeni visoki kratki planoti - povprečna nadmorska višina 970 m.

Od ostalih planot na severozahodu ju ločuje ok. 4 km širok pas nižjega sveta pri Postojnski kotlini, prek državne meje pa se nadaljuje v Gorskoti kotar na Hrvaškem. Pokrajina se na severu spušta proti Notranjskemu podolju, na zahodu proti Pivskemu podolju, na jugu pa v dolino Reke. Javorniki zavzemajo severni del pokrajine, Snežnik pa južnega.

Zaradi bližnjih državnih mej je prek Javornikov potekalo tihotapstvo, kar prav zanimivo opisuje Matej Gabrovec v knjigi „Slovenija, pokrajine in ljudje“ (Založba Mladinska knjiga — 1998), iz katere so vzeti tudi zgornji podatki.

Tihotapstvo prek Javornikov

V Notranjskem stoji vas, Vrh po imenu. V tej vasi je živel v starih časih Krpan, močan in silen človek. Bil je neki tolik, da

ga ni kmalu takega. Dela mu ni bilo mar; ampak nosil je od morja anglerko sol, kar je pa bilo že tistikrat ostro prepovedano. Pazili so ga mejači, da bi ga kje zalezli ...“; tako je začel svojo povest o Martinu Krpanu Fran Levstiku (1831-1887), v kateri je vzel za motiv tradicionalno tihotapstvo na Notranjskem. To se je ne posebej razmahnilo po 1. svetovni vojni, ko je Notranjsko presekal jugoslovansko — italijanska meja. Meja je tekla jugozahodno od Cerknjanskega polja in Lomke doline. Javorniki in velik del Snežnika so pripadali Italiji, zato je večina krajev na jugoslovanski strani imela gozdno posest v Italiji. Jugoslovanske oblasti so dvolastnikom izdajale posebne obmejne prepustnice, ki so omogočale prehod meje na več manjših prehodih, zunaj obeh glavnih mejnih prehodov v Planini in Hotedrnici. Manjši prekupčevalci so prek teh prehodov hodili v Italijo prodajati dovoljene (moka, kruh) in nedovoljene pridelke (meso), nazaj pa so prinajali južno

sadje, zelenjavo in vino. Pravi tihotapci so prinajali kavo, saharin, kokain, cigarete ter večje količine sladkorja. Največji zaslužek je prinačalo tihotapljenje konj. Par konj je stal v Jugoslaviji od štiri do pet tisoč dinarjev, v Italiji pa prav toliko lir. Razmerje med dinarjem in liro je bilo takrat 1 proti 2,3 do 3,5. Kmetje dvolastniki so pogosto prodali konje v Italiji kar z vprego vred in se mimo graničarske stražnice vrnili pet, včasih so se pa prek meje zapeljali z dvema konjema in se vrnili z enim. Ukane so obmejni organi hitro spregledali, zato so začeli nadzorovati stalež živine in jo označevati s posebnimi plombami. Tihotapci so si sproti izmišljevali nove zvijače; tako so na primer živini na ušesa natikali plombe iz moke nularice, ki so bile podobne pravim.

V tistem času je bila živahna tudi trgovina s konji iz sosednje Hrvaške. Manjši del hrvaških konj je ostal pri notranjskih kmetih, večino pa so prodali v Italijo. Pogosto so prek meje prepeljali tudi nekaj deset konj naenkrat. Tak podvig je bil precej tvegan in je zahteval temeljite priprave. Treba je bilo podkupiti obmejne organe, kar se ni vedno posrečilo. Podkupljeni komandir je dobil za prehod enega konja od 300 do 500 dinarjev. Konjem so kopita zavili v žakljevino, da ne bi delali prevelikega hrupa. Izbirali so dobre vodnike, v predhodnici pa so vodili najslabše konje. Redkeje so tihotapili vole in prašiče. Visoko ceno so imeli v Italiji odojki (= prašiček, ki ne sesa, = cochinito). Te so pred prenosom nakrmili s kruhom, na-

močenim v vino ali žganje, da so med potjo spali. Zgodilo se je, da se je enemu izmed tihotapcev prebudil prašič in začel cviliti. To so slišali italijanski stražniki in planili za tihotapci.

Pomembno je bilo tudi tihotapljenje lesa. Ta je imel v Italiji petkratno ceno. Jugoslovanski lastniki javorničkih gozdov v Italiji so imeli pravico prodajati les v Italiji. Ker pa vzdolž Javornikov ni bilo prevoznih poti, so ga morali voziti prek jugoslovanskega ozemlja. Seveda so Italijani izvajali strog nadzor z žigosanjem lesa in izpolnjevanjem obrazcev. Vendar so si domačini izmišlili številne zvijače; rezali so na primer žigosana mesta in nato z ponarejenim kladivom ponovno žigosali debelejšje hlode in tako spravili v Italijo več lesa. Zelo donosno je bilo tudi trgovanje s saharinom. Tega so dobivali od prekupčevalcev iz Avstrije in ga nato tihotapili v Italijo. Saharin je spadal med najbolj prepovedano blago na seznamu italijanskih obmejnih organov. Trgovanje z njim je bilo zato najbolj tvegano, prinačalo pa je največje dobičke. Pri tihotapljenju so si največkrat pomagali tako, da so v lesene dele voza izvrtali luknje, vanje natresli saharina in nato izvrtana mesta spretno zakrili.

S tihotapstvom se je med svetovnimi vojnami ukvarjala več kot polovica obmejnega notranjskega prebivalstva. Vendar je bil posel zelo nevaren. Številne ujete tihotapce so odpeljali v zapore, nekaj jih je v njih odsedelo več let. Obmejni stražniki so na tihotapce večkrat streljali, tako da je bilo tudi nekaj smrtnih žrtev.

NOVICE IZ SLOVENIJE

INFLACIJA V LETU 2006

V Sloveniji so se cene življenjskih potrebščin decembra zvišale. V primerjavi z novembrom so bile višje za 0,4 odstotka, je v prvi, skrajni objavi podatkov sporočil državni statistični urad. Inflacija na letni ravni je znašala 2,8 odstotka, povprečna letna inflacija pa 2,5 odstotka. Zadnji letonjnji mesec so se najbolj podražile storitve.

PRAVI IN PONAREJENI

Zadnji dnevi poslovanja in izvajanja plačilnega prometa v tolarjih so v banke po državi privabili veliko preveč ljudi. Policija pa že ugotavlja, da preveč unovčenih ponarejenih evrskih bankovcev in kovancev raste. Od začetka leta 2006 je bilo iz obtoka izločenih 3605 ponarejenih bankovcev in ponarejenih kovancev. Med njimi prevladujejo ponarejeni bankovci za 20, 50 in 100 evrov ter ponarejeni kovanci za dva evra.

MINLJIVOST „EVRSKE“ SLAVE

Francoska vasica Montreuil je po vstopu Slovenije v območje evra izgubila svoj sloviti status - ne bo več geografsko središče območja evra. Na veliko razočaranje tamkajšnjega župana bo vasica, ki leži v osrednjem delu Francije in ima 310 prebivalcev, s tem tudi izgubila enega od privlačnih čarov za turiste.

BOŽIČNI DAN EVRORADIA

Frekvence radia ARS (Radio Slovenija, 3. program) je zaznamovala božično obarvana glasba iz vse Evrope. ARS se je ponovno priključil projektu Evropske zveze radijskih postaj, božičnemu dnevu Evroradia, ki se je zjutraj začel s praznično razglednico, nato pa so se zvrstili prenosi božičnih koncertov iz Romunije, Norveške, Rusije, Finske, Poljske, Bolgarije, Ferskih otokov, Črne, Nemčije, ZDA, Kanade, Velike Britanije in Slovenije. Slovenski koncert je pripravil glasbeni program Radia Slovenija, so sporočili iz RTV Slovenija.

PO SVETU

EVROPSKA UNIJA

Romunija in Bolgarija sta vstop v Evropsko unijo proslavili z ognjemeti in številnimi prireditvami na prostem, na katere so bili vabljeni tudi predstavniki evropskih ustanov. Z irščino, romunščino in bolgarščino se je sedaj jezikovna družina povezave 23 uradnih jezikov, poluradni status pa imajo tudi nekateri drugi jeziki, na primer španski uradni jeziki katalonščina, baskovščina in galicijsščina. Evropska unija bo letos praznovala 50. obletnico podpisa Rimske pogodbe. Z njo je sest držav - Nemčija, Francija, Italija, Luksemburg, Belgija in Nizozemska - marca 1957 ustanovilo Evropsko gospodarsko skupnost, predhodnico današnje Evropske povezave, ki je v vstopu novega leta bogatejša za dve članici. Osrednja slovesnost ob obletnici bo 25. marca v Berlinu, kjer se bodo zbrali voditelji sedemindvajseterice.

SADDAM HUSSEIN

Nekdanjega iranskega predsednika Saddama Husseina so manj kot 24 ur po usmrtni že pokopali v rojstni vasi pri Tikritu, poleg njegovih dveh sinov, ki sta bila ubita v začetku vojne v Iraku julija 2003. Pogreba 69-letnega Husseina, ki so ga obesili zaradi zločinov proti človeštvu, se je udeležilo približno sto ljudi, sicer pa je bilo pokopanišče zaprto za javnost. Vatikan je izrazil bojazn, da bo usmrteitev Husseina povzročila nov val nasilja v Iraku. Po poročanju agencij je bilo samo v nekaj urah ubitih 77 ljudi, večinoma šitov. Prišlo pa je tudi do prve grožnje zaradi Husseinove smrti. Grško letalo, ki je bilo na poti v New York, je moralo zaradi grožnje z bombo zasilno pristati na Irskem. Neznana storilca sta v angleščini z arabskim naglasom po telefonu sporočila, da je na letalu bomba in dejala, da je to 'za Saddama'. Po zasilnem pristanku so potnike letala odpeljali v hotel, letalo pa začeli natančno preiskovati. Policija ni odkrila ničesar, zato je letalo nadaljevalo svojo pot.

ETA

Španski premier Jose Zapatero je za časnik El Pais ocenil, da je sobotni bombni napad na madridsko letališče, uničil mirovne pogovore med njegovo vlado in baskovsko organizacijo ETA. Napad, v katerem je bilo ranjenih 19 ljudi, dva pa je pogretno, je izvedla prav ta organizacija, ki si že desetletja prizadeva za večjo samostojnost Baskije.

CASTRO

Kubanski voditelj Fidel Castro je prekinil svoj medijski molk. V izjavi ob novem letu ter 48. obletnici kubanske revolucije je priznal, da njegovo okrevanje po operaciji na črevesju traja dlje, kot je bilo načrtovano, da pa „bitka ne zdaleč ni izgubljena“. Zatrnil je tudi, da je na tekočem z vsemi najpomembnejšimi dogodki v državi in da se njegov brat in najbližji tovarni o pomembnih odločitvah vedno posvetujejo z njim.

PISALI SMO PRED 50 LETI

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnostne novice

Družinska sreča. V družini g. Hermana Zupana in njegove žene ge. Julči, roj. Prebil, se je 17. dec. 1956 rodila hčerka, ki je pri krstu dobila ime Aleksandra-Lidija. Družino g. Aleksandra Barage in njegove žene ge. Narcise Margarete, roj. Baravalle, je pa razveselil sin Aleksander-Dominik. Srečnima družinama nam čestitke.

Na toli Argentinskega Rdečega križa — Cruz Roja Argentina — je diplomirala za bolničarko gđc. Roza Golobova. Čestitamo.

(*Svobodna Slovenija*, 27. decembra 1956 — št. 48)

BUENOS AIRES

40% naročnikov Svobodne Slovenije ne plačalo naročnine za leto 1956. Zato je morala uprava lista deloma iskati posojila, deloma pa ima dolg v tiskarni.

Vse naročnike, ki so v zamudi s plačilom naročnine, prosimo, da NEMUDOMA poravnajo zaostalo naročnino. Plačajo jo lahko osebno v upravi lista Ramon Falcon 4158, Bs. As., ali pa po pošti s giro postalom.

GALLUSOV BOŽIČNI KONCERT

V cerkvi Marije Pomočnice v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejia je slovenski pevski zbor Gallus pod vodstvom g. dr. Julija Savellija priredil v nedeljo, 30. decembra 1956, ob 20 uri, koncert slovenskih božičnih pesmi.

Eno uro trajajoči koncert, ki ga je prišlo poslušati veliko preveč slovenskih rojakov, je bilo temeljito pripravljeno in učinkovito podano. Izredna zvočnost cerkve je dodala ubranemu petju svoje blage učinke. Pravo slovensko božično nastrojenje je vladalo v temačnem božjem hramu.

Solistov je bilo pet: grč. Roza Golobova, gđc. in g. Rode ter gg. Bras in Lipuček. Golobova je bila v izredni formi.

Gallus je tokrat dal 17 slovenskih božičnih pesmi, zaključivši koncert z najlepšo mednarodno božično „Sveta noč, blažena noč ...“

SAN JUSTO

Obisk škofa dr. Rožmana slov. nasebini v San Justo

Nedelja dne 30. decembra je bila za slovensko nasebino v San Justo prazničen dan. K nam je prišel na obisk prevzvitni g. škof dr. Gregorji Rožman.

Udeležba pri slov. maši ob osmih je že tako ob nedeljah lepa. To nedeljo je bila ne lepa. Sv. maša je imel prevzvitni. Po evangeliju je imel tudi pridigo. Slovenskim rojakom je razvijal misli ob zaključku starega in nastopu novega leta. Med sv. mašo je slovenski pevski zbor iz San Justa pod vodstvom pevovodje g. Janka Zakrajčka lepo prepeval slovenske pesmi.

Po sveti maši so se vsi rojaki podali v bližnji Slovenski dom. Za škofov obisk so ga rojaki lepo okrasili. Pred vhodom v dom je bil lep pozdravni napis.

Ko je prispel prevzvitni g. škof dr. Rožman s spremstvom pred Slovenski dom, ga je tu sprejel in pozdravil predsednik doma g. Ludvik Hren. Za njim so se vrstili ne drugi pozdravni govori. Tako je škofa pozdravil v lepem nagovoru č. g. Janko Mernik kot slovenski dušni pastir v tem naselju, v imenu slovenskih žena in mater je škofa prisrčno pozdravila ga. Cilka Cestnikova in mu izročila tudi lepo darilo za škofov zlatomazniški jubilej, ki ga bo imel letos. Prevzvitni je v pozdrav zapel več lepih koronkih slovenskih narodnih pesmi Slov. pevski zbor iz San Justa pod vodstvom g. Janka Zakrajčka, dekleta iz Mladinskega doma so nastopila z dvema božičnima pesmima, več pesmi so pa z vso nežnostjo in ljubkostjo zapeli škofu v pozdrav tudi slovenski otroci ...

(*Svobodna Slovenija*, 3. januarja 1957 — št. 1)

SLOVENC V ARGENTINI

ŽBOGAR NA DRUGEM MESTU

Vasilij Žbogar, bronasti olimpijec iz Aten (2004), je na 15. mednarodni jadralni regati v Sydneyju v Avstraliji osvojil drugo mesto. Zaostal je le za Avstralcem Tomom Slingsbyjem, do prvega mesta pa je slovenskega jadralca ločila zgolj točka.

NOV NOGOMETNI SIMBOL

Nogometna zveza Slovenije (NZS) je predstavila nove simbole. Glavni znak je stilizirana žoga v beli in zeleni barvi, ob njej pa bodo ne ostale oznake (ime zveze, na majicah znak izdelovalca, itd).

DVA SLOVENC V SAHARI

Tradicionalni reli Lizbona - Dakar, ki se je leta 1979 začel z izvedbo Pariz - Dakar, bo letos zaznamovan z dvema slovenskima tekmovalcema med motociklisti. Dolgoletnemu udeležencu Miranu Stanovniku, za reli je prijavljen že enajstič, se bo letos pridružil tudi Tomaž Merhar. Letonja dobrih 6.000 kilometrov dolga dirka med portugalsko in senegalsko prestolnico se bo začela 6. januarja in bo trajala 15 dni. V primerjavi z lansko izvedbo je na trasi nekaj sprememb. Uvodni etapi bosta v Evropi, na Portugalskem in v Španiji, sledijo tri etape v Maroku, nato pa se začne najtežji petdnevni del v Mavretaniji, na koncu pa sledijo po trije dnevi dirkanja v Maliju in Senegal. Zaradi namigov o aktivnostih skrajnih političnih skupin so sklenili spremeniti traso tekmovanja. Po nasvetu malijskih oblasti so se odpovedali etapama, predvidenima za 16. in 17. januar med Nemo v Mavretaniji in Timbuktuju v Maliju. Nadomestili ju bodo s krajima preizkušnjama, med katerima tekmovalci ne bodo prečkali meje. Opozorilo prirediteljem so izdali na malijskem zunanem ministrstvu, potem ko so v tej državi opazili premike skrajne islamske skupine GSPC, ki deluje na meji med Mavretanijo in Malijem.

OSEBNE NOVICE

Krsti

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj so bili krščeni: V soboto, 23. decembra, **Francišek Ravnik**. Očka je Aleksij, mamica pa Viviana Santesteban. Botra sta bila Alejandro Rich in Alenka Ravnik. Krstil je delegat Jure Rode.

V petek, 29. decembra, je bila krščena **Zofija Jožefina Turček**, hčerka Edija in Lučke roj. Vombergar. Botra sta bila Tomaž Vombergar in Liliana Kopač roj. Turček. Krstil je delegat Jure Rode.

V soboto, 30. decembra, je bila krščena **Bernarda Milena Rezelj**, hčerka Andreja in Lorene roj. Albreht. Botra sta bila Milka Pezdirc roj. Rezelj, katero je nadomestovala Sara Hartman Golob in Marko Avgustin. Krstil je delegat Jure Rode.

V Mendozi, v cerkvi Nuestra Señora de Fátima, je bila krščena **Amparo Žumer**. Očka je Vladimir, mamica pa Paola Granizo. Za botra sta bila Ana Elia Zingale in Damijan Žumer.

Srečnim družinam iskreno čestitamo!

Novi diplomanti

V četrtek, 14. decembra 2006 je na biokemični fakulteti državne univerze v Buenos Airesu (UBA) dokončala študije **Nadja Kogovšek** in prejela naslov „Bioquímica“.

V torek 19. decembra je na katoliški univerzi v Buenos Airesu (UCA) dokončala študije **Lučka Kinkelj** in prejela naslov „licenciada en Administración de Empresas“.

Na CESyT, Centro de Estudios Sociales y Tecnológicos v San Isidru, je 26. decembra dokončal študije **Marjan Markež** in prejel naslov „Técnico en Turismo“.

Novim diplomantom čestitamo in želimo mnogo uspehov!

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE** / Director: **Antonio Mizerit** / Proprietario: **Asociación Civil Eslovenia Unida** / Presidente: **Alojzij Rezelj** / Redacción y Administración: **RAMON L. FALCON 4158** — **C1407GSR BUENOS AIRES — ARGENTINA** / Telefon: **(54-11) 4636-0841 / 4636-2421** (fax) / e-mail: **esloveniau@sinectis.com.ar**
Za Društvo ZS: Alojzij Rezelj / **Urednik:** Tone Mizerit
Sodelovali so ne: Tine Debeljak (slovenska politika), Gregor Batagelj (dopisnik v Sloveniji), Marta Petelin, Franci Markež, Marko Vombergar, Marjana Pirc, Ivan Žnidar, Jože Rožanec, Stane Snoj, Miha Bajda, Miha Gaser, Majda Maček, Jože Rant.
Mediji: STA, Radio Ognjišče, Družina.

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 100, pri pošiljanju po pošti pa \$ 130; obmejne države Argentine 120 USA dol.; ostale države Amerike 135 USA dol.; ostale države po svetu 145 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 95 USA dol. za vse države. *Svobodna Slovenija izhaja s podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu RS.*

Čeke: v Argentini na ime „Asociación Civil Eslovenia Unida“, v inozemstvu (bančne čeke, ne osebne) na ime „Antonio Mizerit“. Oblikovanje in tisk: **TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.** / California 2750 — C1289ABJ Buenos Aires — Argentina — Tel.: (54-11) 4301-5040 — E-mail: info@vilko.com.ar

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Cuenta N° 7211
	R. Nac. de la Propiedad Intelectual N° 881153

MALI OGLASI

GOSPODARSTVO
Finančne storitve. Tel.: 4482-2633 / 15-4526-9535. Od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure.

TURIZEM
TURIZMO BLED
EVT Leg. 12618
Dis. 2089
de Lucia Bogataj
H. Yrigoyen 2682 L. 5 - San Justo
Tel. 4441-1264 / 1265

ZDRAVNIKI
Dr. Klavdija V. Bavac - Nevrolog - Nevropsihiater. Konzultorij na Caballito in Tabladi. Ordinira ob torkih in četrtkih od 13. do 19. ure. Ob sobotah od 9. do 14. ure. Prijave na telefon: 4652-7967. Nujno pa na 15-4409-4437.

ZOBOZDRAVNIKI
Dr. Damijana Sparhakl - Zobozdravnica - Splošna odontologija - Belgrano 123, 6. nadstr. "4" - Ramos Mejía - Tel.: 4464-0474

ADVOKATI
Dr. Vital A. Pič, Odvetnik Paraná 830, 5. nadstr. - Buenos Aires. Prijave na: Tel./faks: 4798-5153. e-mail: estudioasic@cpacf.org.ar

DOBOVŠEK & asociados - odvetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507, (1439) Buenos Aires. Tel/Fax: 4602-7386. E-mail: jdobovsek@hotmail.com

Dr. Marjana Poznič — Odvetnica — Uradna prevajalka za slovenski jezik Lavallo 1290, pis. 402 — Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844-mpoznic@fibertel.com.ar

VALUTNI TEČAJ V SLOVENIJI 3. januarja 2006

1 EVRO 239,6 SIT
1 US dolar 181,9 SIT

DAROVALI SO

Zveza slovenskih mater in žena se toplo zahvaljuje darovalcev v njen dobrodelni sklad: N.N. Miramar, 100 pesov. **Bog poplačaj dobrotnikom!**

Zveza slovenskih mater in žena San Martin se iskreno zahvaljuje Pevskem zboru iz San Martina, ki je podaril 150.- pesov v dobrodelni sklad. **Bog povmi!**

Odbor Rožmanovega doma se zahvaljuje sledečim darovalcem: g. Lojze Burjet in ga. in Cleavelanda, USA, 500,- ameriških dolarjev; N.N. prebivalec Rožmanovega doma, 1.271,- ameriških dolarjev; Družina Debeljak, sliko Bare Remec. **Naj Bog stotero povme!**

PORAVNAJTE NAROČNINO!

URADNE URE

Uradne ure pisarne Zedinjene Slovenije, ter uredništva in uprave Svobodne Slovenije so od ponedeljka do petka, od 10. do 19. Na argentinske državne in na cerkvene praznike ne uradujemo. **Prosimo rojake, da ta urnik upoštevajo!**

V pričakovanju

Dragi naročniki in bralci!
S to številko stopamo v nov letnik Svobodne Slovenije. V mesecu januarju izideta dve izvoda, potem pa bomo imeli tri tedne počitnic.

Ko se v februarju znova srečamo, boste našli kar nekaj sprememb v našem dragem tedniku: nova zaglavja, nove stalne sodelavce, nov prijem v že običajnem gradivu. Trudimo se, da bi vam v letu 2007 posredovali še boljše in bolj pestro in bolj zanimivo branje.

Obenem, ko vas vabimo, da ostanete zvesti naročniki, pa vam priporočamo, da list pokažete in k naročitvi povabite še druge — prijatelje in znance. Le tako bomo lahko nadalje in še dolgo časa ohranili pri življenju naš list, ki stopa že v šestdeseto (oziroma šestdeseto) leto.

Uredništvo in uprava Svobodne Slovenije

Prejemova nagrada Matičiču in Poliču

Prejemovo nagrado, največje priznanje na področju kulture, sta za leto 2007 prejela filmski in gledališki igralec Radko Polič-Rac ter skladatelj in pianist Janez Matičič. V utemeljitvi nagrade za simfonični in komorni Matičičev opus pije, da ga določajo nepredvidljivost, izvirnost, nenehno iskanje ter tudi pri osemdesetih letih večni notranji nemir in skoraj otroška igrivost, medtem ko je Polič prepričan z igro, v kateri je nekaj ganljivega, je igrača v rokah usode, ki trpi in bo propadel, pa ne naredi ničesar, da bi se zaščitil ali ubranil.

Janez Matičič je v zadnjih nekaj letih spoznal saksofon in ga genialno uporabil kot solistični instrument v Drugi simfoniji, ki jo je pred petimi leti krstil Orkester slovenske filharmonije z Markom Letonjo, lani pa je Zagrebški kvartet saksofon na festivalu Saxophonia v Rigi krstno ter nato še v ZDA izvedel njegov Kvartet za saksofone „Memory“. Zanj je Claude

Delangle, glasbenik in profesor saksofona na Pariskem konzervatoriju, dejal, da je to ena najboljših sodobnih komornih skladb za saksofon, je v utemeljitvi zapisal član strokovne komisije za glasbo pri Upravnem odboru Prejemovega sklada Matjaž Drevenšek.

Utemeljitev za Raca je napisal Sebastijan Horvat, ki je opozoril, da Polič igra na vse ali nič, da je „vrvo-hodec brez varovalne mreže“ ter da je igralec, fanatik, ki sebi in drugim postavlja maksimalistične zahteve.

Toda Polič ima igro od začetka do konca pod nadzorom: nobena njegovih raztrganih kretnj in razbitih hlastnih formulacij ni prepričana naključju. Rac, kot pije v obrazložitvi, ostaja izmuzljiv jasnim besedam, ki ne premorejo emotivnosti in poetičnosti, opisljiv je le skozi skrajna nasprotja. Tisto, kar se da izmeriti, so njegovi nastopi na filmu, na radiu, v serijah in televizijskih nanizankah.

Na grad z vzpenjačo

Okoli 200 radovednežev je 28. decembra pod vznožjem grajskega griča na Krekovem trgu ob 13. uri spremljalo prvo vožnjo tirne vzpenjače na Ljubljanski grad. Z njo so se lahko peljali na preizkusnih vožnjah, vse do 10. januarja, ko bo vzpenjača uradno odprta. Od takrat pa bo treba za povratno vožnjo plačati 2 evra.

Z njimi bodo plačali stroške projekta, ki znaša 7,2 milijona evrov, je povedal direktor Festivala Ljubljana Darko Brlek, ki pričakuje, da se bo investicija povrnila v 40 letih. Za toliko časa ima namreč Festival Ljubljana sklenjeno koncesijo za vzpenjačo.

Ne bo pa mogoče več povzpeti se na Grad z osebnimi avtomobili, saj bo cesta na Grad odprta le za turistični vlakec.

PISMA BRALCEV

Haedo, 28. decembra 2006

Spoštovani g. urednik!

Moje zadnje pismo v Svobodni Sloveniji o odškodnini za zaplenjeno premoženje je imelo še večji odmev kot drugi moji dopisi.

Kaže, da nas ni tako malo tistih, ki nas, žal, še danes nepravna RS hoče odpraviti z drobtinicami. In vse tako kaže, da se bomo ob primernem času zbrali in naredili skupen priziv na Evropsko zvezo. („Unijo“ puščam komunistom in njihovim enoumnim oz. neumnim dedičem, ki so pa v tej zadevi silno „brihtni“).

Kaj vse so mi povedale po telefonu v teh nekaj dneh sicer zame skoraj popolnoma nepoznane osebe!

Najprej me draži že to, da še zdaj govorijo o dolarjih, kljub temu, da bo v nekaj dneh RS v območju evra. Seveda, tam ima dolar v razmerju do evra manjšo vrednost. Kdo bo pa po neumnem metal denar v žepe tistih „nesramnih ubežnikov pred zmagovito NOB iz leta 1945“!

Še huje je, kar se dogaja z ocenitvijo imetja. Ali je sploh mogoče, da bi kak „sodnik“ za dve hiti v Ljubljani hotel odpraviti zahtevnika — ne prosilca! — z nekaj deset tisoč dolarji?

Kako je mogoče, da za zemljišče s 400 kvadratnimi metri hočejo dati nekaj tisoč dolarjev, medtem ko so morebitni kupci pripravljeni plačati na roke 70.000 dolarjev in še več?

Odgovor na to je zelo preprost: sloven-

ski zakon o odškodnini — tako lepo prirjen za rdeče in za državo — ne dopušta, da bi vam vrnilo zaplenjeno lastnino, ampak samo to, da vam plačajo tisto, kar si upajo imenovati „odškodnino“ — kar pa dejansko ni, ker ne vključuje nobene moralne odškodnine, ki je v civiliziranih državah navadno še višja od stvarne. To se pravi: pravno upravičenemu lastniku bodo milostno dali nekaj tisočev, potem pa bo država tisto prodala v skladu s tržno ceno, ki je lahko desetkrat ali (kot v našem primeru) petstokrat višja.

Če bi imel finančni minister dr. Bajuk pri tem kaj zraven — o čemer sicer dvomim — bi bil nedvomno izredno uspešen kot minister, a izredno majhen v nravnem pomenu. Vsekakor pa je za nas v tem pogledu zelo moralno majhna še sedaj mačehovska Slovenija.

Sprajmujem se: ali bodo veleposlaniki RS po svetu kaj naredili v tej zadevi pred slovensko vlado? Kaj bo vlada storila pred Državnim zborom? Ali bo DZ spremenil zakonodajo, ki jo imenujem sovjetsko, in klical na zagovor neprav(i)čne sodnike? Zakaj imajo v RS Vrhovno pa še Ustavno sodišče, katerega skoraj nobena demokratska država nima?

Ali pa se bomo, hkrati s pritožbo na EZ, morali začeti obračati tudi na vse tri oblasti držav, kjer smo se naselili, in katerih državljani smo?

Vljudno pozdravljam,

Jože Rant

Na SAZU simpozij o Pinu Mlakarju

Na SAZU je potekal dvodnevni simpozij, posvečen ustvarjanju in osebi preminulega plesalca Pina Mlakarja.

Zbrane je uvodoma nagovoril predsednik SAZU Borjan Žekr, ki je med drugim izrazil sram in obžalovanje, da Mlakar ni bil član akademije, saj žal vlada pravilo, da poustvarjalni umetniki ne sodijo v umetniški razred. Toda Mlakar je bil mnogo več kot le „poustvarjalec“, so se strinjali sodelujoči na simpoziju, ki bodo s svojimi prispevki osvetlili njegovo umetniško, filozofsko in etično plat.

Simpozij sodi v sklop

dogodka Nekdanje svečanosti. Vodja simpozija, publicistka Katarina Lavr je spregovorila tudi o knjigi Nekdanje svečanosti s podnaslovom Prispevki za monografijo Pie in Pina Mlakarja.

O umetnikem razvoju svojih starih stvaritev je spregovorila tudi Vesna Mlakar, ki je med drugim opozorila na možnost pozabe opusa, kot sta ga ustvarila Mlakarja. „Proti temu se lahko borimo mi, plesni zgodovinarji tako, da se posvetimo iskanju, obdelavi in skrbnemu ovrednotenju obstoječih virov in zapuščin, zapisov in spominov,“ je de-

jala Mlakarjeva, katere nasvet je, kot kaže, poslušati tudi njen oče, Tomo Mlakar, ki se je v nadaljevanju posvetil vpravljanju plesopisa.

Opozoril je, da plesopis v nasprotju z glasbenim zapisom z notami ni vsesplošno razpršen, toda Mlakarjeva sta se ga pri svojih koreografijah vsekakor posluževala, s čimer sta plesne stvaritve ohranila tudi za poznejše rodove. Tomo Mlakar je prepričan, da video-tehnika ne more zadovoljivo nadomestiti plesopisa; video je le posnetek, ne pa zapis koreografije.

O Plečnikovem opusu so napisali knjigo

Arhitekta Andrej Hrausky in Janez Koželj ter umetnostni zgodovinar Damjan Prelovšek so ponovno združili moči v knjigi Jože Plečnik - Dunaj, Praga, Ljubljana, ki je izšla pri Cankarjevi založbi. Kot je na predstavitvi povedal Hrausky, so s Koželjem in Prelovškom skupaj napisali že tri knjige, v katerih so ločeno obdelali Plečnikova dela v Ljubljani, po Sloveniji in na tujem, v tej knjigi pa je v sliki in besedi predstavljenih 57 Plečnikovih del, izbranih iz celotnega opusa.

Direktorica založbe Jelka Ovaska je knjigo označila za lanskega „paradnega konja“ založbe in dodala, da je izjemna tako po strokovni kot tudi po tehnični plati. Kot je pojasnila, je knjiga, ki jo je oblikovala Suzana Duhovnik, na letomjem knjižnem sejmu prejela nagrado za najlepšo knjigo v kategoriji stvarna literatura. Knjiga je že izšla tudi v angleščini, če pa bo dovolj zanimanja, bo morda izšla še v kakšnem tujem jeziku, je napovedala.

Hrausky je pojasnil, da so besedila za vse tri knjige napisali vsi trije avtorji skupaj in da ni šlo zgolj za združevanje besedil. Kot je dejal, so v procesu nastajanja uskladjali svoje ideje in s čiščenjem

besedila priti do zanimivega rezultata. S knjigo, ki je nekakšen povzetek prvih treh, želijo predvsem približati delo arhitekta Jožeta Plečnika najširšemu občinstvu, saj, kot je dejal Hrausky, menijo, da povprečen Slovenec Plečnikove arhitekture ne razume v celoti.

Če bi dosegli, da bi Slovenci začeli ceniti Plečnikovo arhitekturo, potem bi na veljavi pridobila tudi sodobna arhitektura, ki pa je danes podcenjena, je prepričan Hrausky.

Kot je dejal Hrausky, so fotografije zelo dobre, kar dokazuje, da lahko dobre fotografije arhitekture ustvari le tisti, ki arhitekturo razume.

Koželj je izpostavil arhitektovo razumevanje arhitekture, ki je drugačno od razumevanja in dojemanja umetnostnega zgodovinarja. Po njegovih besedah se zna le arhitekt posebiti s težavami in dilemami, ki spremljajo arhitekturno ustvarjanje.

Iz knjige, ki v celoto poveže tri obdobja Plečnikovega ustvarjanja v treh prestolnicah, je tudi razvidno, kako so se Plečniku porajale ideje, kako jih je preizkušal v različnih pogojih in kako so se te ideje presajale iz enega okolja v drugo.